

vrijeschool lerarenweek

2026

Ik ben van Hier

Van zondagmiddag 2 augustus tot en met vrijdagmiddag 7 augustus

Locatie tijdens de cursus 2026
Marecollege,
Sumatrastraat 120, 2315 BD Leiden

vrijeschool lerarenweek

vrijeschool lerarenweek 2026

*www.vrijeschoollerarenweek.nl
info@vrijeschoollerarenweek.nl*

Let op

**Locatie: Marecollege,
Sumatrastraat 120, 2315 BD Leiden**

INHOUD:

Inleiding	4
Thema	6
Stroomschema groepskeuze	9
Jaarklassen	10
Vaklessen	29
Praktische info	48
Aanmelding	49
Rooster	51
Meenemen materiaal	55

Inleiding folder

Midden in de zomer komt, in het midden van het land, ieder jaar weer een grote groep mensen bij elkaar. Er wordt geleerd, gestudeerd, gezongen, praktisch en kunstzinnig gewerkt. Er gaan vuurtjes branden: van enthousiasme van binnen en van hout voor de tent op naburige campings.

Ook dit jaar organiseren wij deze vrijeschool lerarenweek. De jaarlijkse nascholingscursus is een post-hbo opleiding en vindt dit jaar plaats van zondagmiddag 2 augustus t/m vrijdagmiddag 7 augustus te Zeist.

Voor wie is deze cursus?

Deze cursus is voor alle leerkrachten die zich op welke manier dan ook willen voorbereiden op het nieuwe schooljaar binnen de vrijeschool. Ofwel als startend leerkracht of als beginner binnen de vrijeschool, om kennis en praktische ideeën op te doen met betrekking tot de inhoud van het leerplan van zijn of haar klas komend schooljaar, maar ook als ervaren leerkracht, om menskundige inspiratie op te doen en van daaruit het bekende vanuit hernieuwd enthousiasme en inspiratie vorm te geven.

Ben je:

- kleuterleidster, klassenleerkracht, vakleerkracht, invalleerkracht, (vak-)leerkracht klas 7 of 8,
- student in het laatste jaar van de vrijeschool pabo,
- leerkracht uit het regulier onderwijs die komend schooljaar de overstap maakt naar een vrijeschool,
- schoolleider, intern begeleider, leraarondersteuner of onderwijsassistent,

Voel je dan van harte welkom om mee te doen aan deze cursus.

Wat we aanbieden

Als deelnemer kun je een keuze maken uit de volgende onderdelen.

In de ochtend:

- . kleuteronderwijs,
- . een van de jaarklassen van de onderbouw: de klassen 1 t/m 6,
- . een van de jaarklassen van de bovenbouw: de klassen 7 en 8,
- . een overzicht van het leerplan klas 1 t/m 6,
- . verdiepingscursus,
- . kinderen met een hulpvraag,

In de middag:

- . 1 kunstvak naar keuze

Daar tussendoor is er voor alle cursisten dagelijks een opmaat en koorzang en een keer in de week een euritmieles met de jaarklasgroep. Naast het cursusaanbod overdag vinden er 's avonds lezingen plaats waarbij het inhoudelijk thema van deze week meer kleur en verdieping krijgt. De lezingen worden verzorgd door docenten en gastsprekers en willen bijdragen op het gebied van kennisoverdracht en inspiratie.

Wat verwachten we van de cursisten?

We verwachten hoofdzakelijk twee dingen: dat je zin hebt om geïnspireerd te raken en dat je er zoveel mogelijk bent. Er geldt een 80% aanwezigheid voor het behalen van het certificaat van de nascholingscursus.

Wie zijn wij?

De vrijeschool lerarenweek wordt georganiseerd door de Stichting nascholing vrijeschoolpedagogie. Voor het realiseren van de vrijeschool lerarenweek werkt het bestuur van de stichting nauw samen met de daartoe in het leven geroepen kerngroep vrijeschool lerarenweek. Op onze website www.vrijeschoollerarenweek.nl is de actuele informatie over de cursusweek te vinden.

De kerngroep bestaat uit:

Annemiek Geertsma, Bepke van Oers, Jasper Postema, Sanne Riemers en Hanneke van der Velden,

Thema 2026

'Ik ben van hier'

Soms gebeurt er iets kleins tijdens je werkdag dat je even stil maakt. Je staat misschien op het plein tijdens de pauze. Er is wat onrust, een paar kinderen hebben woorden met elkaar. Je probeert uit te leggen waarom het helpt wanneer het wat rustiger wordt. Een kind denkt even na, kijkt je aan en zegt dan iets dat zo zorgvuldig is verwoord dat je even moet glimlachen. Alsof het kind zelf al precies aanvoelt waar het eigenlijk om gaat. Veel leerkrachten herkennen dat moment.

Kinderen van deze tijd lijken vaak verrassend goed in staat om hun gevoelens en gedachten onder woorden te brengen. Ze staan stevig in het moment. Aanwezig in wat er in het hier en nu gebeurt. Dat roept een vraag op. Wat vraagt deze tijd van ons als leerkrachten? Dit vraagt allereerst dat wij leren kijken. Dat we niet alleen reageren op wat een kind doet, maar proberen te zien wie er voor ons staat. Dat we ruimte maken voor observatie, voor interesse, voor verwondering. In het vrijeschoolonderwijs proberen we kinderen echt te ontmoeten als mensen die hun eigen, individuele weg op aarde zoeken binnen een sociale context.

Een kind komt immers niet als een onbeschreven blad de wereld binnen. Het brengt iets met zich mee: een sterke wilsimpuls, een vraag of zelfs een opdracht. Hier op aarde krijgt het de kans om die te ontdekken. Dit gegeven vraagt iets van ons als leerkrachten en opvoeders. Behalve vakkennis en didactische vaardigheden vraagt het beweeglijkheid in ons denken. De bereidheid om achter gedrag te kijken en je af te vragen: wat wil dit kind eigenlijk laten zien? Wat heeft het nodig om een volgende stap te kunnen zetten? Zo begeleiden we kinderen in een van de grote vragen van het mens-zijn: hoe vind ik mijn plaats in de wereld?

Dat is het moment waarop een eenvoudige zin ineens betekenis krijgt: ik ben van hier.

De ervaring dat je op aarde bent, dat je deel uitmaakt van deze wereld, op dit moment. Dat je ervoor gekozen hebt hier je weg te zoeken. Voor kinderen is dat een ontdekking die zich langzaam ontvouwt. Voor leerkrachten is het een vraag die steeds opnieuw gesteld kan worden. Tijdens de Vrijeschool Lerarenweek willen we deze vragen samen onderzoeken.

In vier lezingen wordt het thema stap voor stap uitgediept: over waar de mens vandaan komt, over de wereld als oefenplaats en over de menskunde die richting kan geven aan het onderwijs van de toekomst. Daarnaast bieden de jaarklassen, werkgroepen en ontmoetingen ruimte om de verbinding te leggen met de dagelijkse praktijk van het lesgeven. Deze week is bedoeld voor iedereen die zich wil verdiepen in het vrijeschoolonderwijs. Voor leerkrachten die al de nodige ervaring hebben, maar ook voor wie nog aan het begin staat en voelt dat hier een pedagogische weg ligt die verder verkend wil worden.

We hopen dat deze week een plaats mag zijn waar inspiratie ontstaat, waar vragen gesteld mogen worden en waar we samen kunnen onderzoeken wat het betekent om in deze tijd leerkracht te zijn.

We hopen je te ontmoeten.

*Namens de kerngroep,
Sanne Riemers*

Jaarklassen

De jaarklas is erop gericht, dat de docent zich pedagogisch en didactisch kan voorbereiden op het komende schooljaar en/of de klas, waarvoor hij/zij het komende jaar verantwoordelijk is. In de jaarklassen zal worden gewerkt aan de achtergronden en de inhoud van het leerplan, van waaruit je gaat lesgeven. De didactiek, behorend bij de jaarklas die je kiest, zal praktisch worden uitgewerkt. De jaarklascursus bestaat dagelijks uit twee blokken. In de middag zijn er twee kunstblokken. Elke deelnemer volgt een kunstvak naar keuze (dit geldt niet voor de verdiepingscursus)

Kunstvakken in de middag

Bij het vormgeven van de Vrijeschool Lerarenweek 2026 is er bewust gekozen voor meer rust, verdieping en samenhang in het programma. We willen dat de cursusdagen als een ademend geheel beleefd kunnen worden, met ruimte om op te nemen, te oefenen, te verwerken en werkelijk verbinding te maken met wat je doet. Daarom kiezen deelnemers dit jaar in de middag één kunstvak voor de hele week.

Deze opzet biedt de mogelijkheid om je gedurende meerdere dagen in één kunstzinnig vakgebied te verdiepen. In plaats van steeds opnieuw te schakelen, ontstaat er ruimte om ergens werkelijk in te komen, weerstand te ontmoeten en daar ook doorheen te werken, te oefenen, te verfijnen en met nieuwe ogen te leren kijken. Juist in het kunstzinnig werken ligt een wezenlijke oefenweg voor de leerkracht. Wat we van kinderen vragen, aandacht, volharding, beweeglijkheid en betrokkenheid, mogen we ook zelf beoefenen.

Door de hele week met dezelfde docent en dezelfde groep te werken, kan er bovendien meer continuïteit, verdieping en verbondenheid ontstaan. Zo hopen we dat de kunstvakken niet alleen inspirerend zijn, maar ook werkelijk voedend voor het eigen leraarschap.

Euritmie

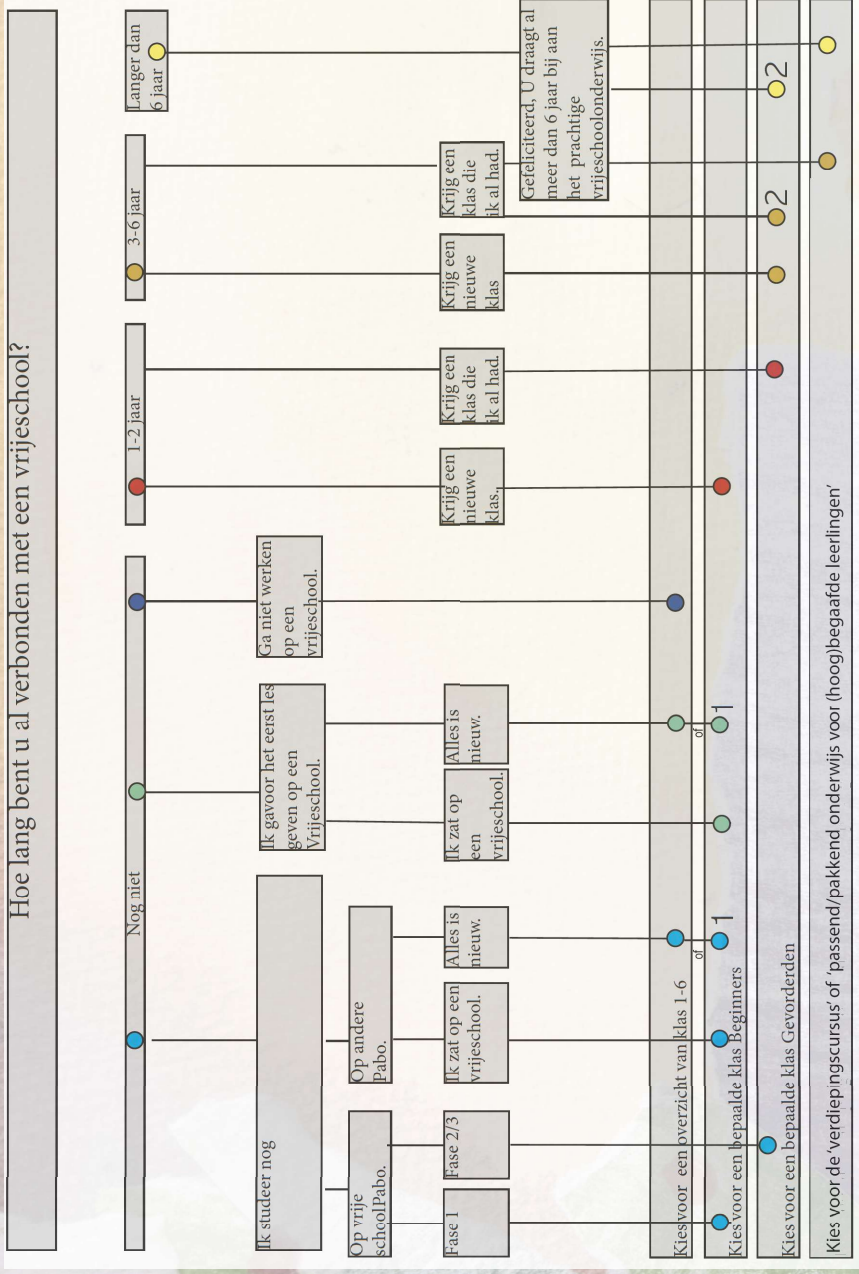
Met euritmie worden algemene ritmes en processen van groei en ontwikkeling in beweging omgezet. Dit wordt gedaan in verbinding met taal en muziek. Tijdens de opmaten van de lerarenweek zal iedere dag ook euritmie te zien zijn. Niet zo zeer in de vorm zoals ze gedaan wordt met de leerlingen, maar als artistieke, uitvoerende interpretatie van een muziekstuk of gedicht. Al kijkende kan men als leraar oefenen om innerlijk mee te bewegen met een bewegingsproces- zoals de kinderen ook voortdurend in ontwikkeling zijn.

De jaargroepen krijgen allemaal een uur in de week een euritmieles. In de beginnersgroepen zal dat met name zijn gericht op een korte introductie van de pedagogische euritmie, zoals in betreffende klas op scholen wordt aangeboden. In de gevorderden groepen zal met de oefeningen meer aangesloten worden op het jaarthema, ter verdieping van het eigen leraarschap.

Tonnie Brounts, Berpke van Oers

Beginners of gevorderden

Voor deelnemers van klas 1 t/m 5 bestaat er de mogelijkheid om een beginners- of gevorderdengroep te kiezen. Het volgende overzicht kan u helpen de juiste keuze te maken.

1. Als U zich wil voorbereiden op een specifieke klas 2. Als U behoefte heeft aan een opfriscursus

Jaarklassen:

• Kleuters beginners	Hanneke v.d. Velden
• Kleuters gevorderden	Anne Jetten
• Klas 1a beginners	Ageeth Vreeman
• Klas 1b gevorderden	Gea Weeren
• Klas 2a beginners	Annemiek Wiedenhof
• Klas 2b gevorderden	Docent nog niet bekend
• Klas 3a beginners	Harmen de Jong
• Klas 3b gevorderden	Peter Giesen
• Klas 4a beginners	Annechien Wijnbergh
• Klas 4b gevorderden	Jasper Postema
• Klas 5a beginners	Edith Brink
• Klas 5b gevorderden	Tim Verdel
• Klas 6	Fenne Comperen Schümers
• Klas 7	Thijs Jan van Schie
• Klas 8	Rachel Bergé,
• Klas 1 t/m 6	Docent nog niet bekend
• Verdiepingscursus	Paul van Meurs
	Tonnie Brounts
• Hoogbegaafdheid	Eugenie van Dijck
Voor alle groepen:	
• Koorzang	Matthijs Overmars
• Euritmie in de jaarklassen	Tonnie Brounts, Berpke van Oers
• Euritmie verdiepingscursus	Tonnie Brounts

* Houd de website vrijeschoollerarenweek.nl in de gaten voor updates.

Kleuters beginners

Thuiskomen in de wereld van het jonge kind

Voor het jonge kind is een gevoel van geliefd zijn, vertrouwen en geborgenheid essentieel. Het zijn voorwaarden om te kunnen groeien en zich te ontwikkelen. Ze helpen het kind om zich te verbinden met het hier en nu. Vanuit onder andere de nabootsingskrachten, die het kind op deze leeftijd met zich meebrengt, wordt de wereld verkend in fantasie en beleving.

Tijdens deze week gaan we samen aan de slag met thema's als ritme en regelmaat, een ademende indeling van de ochtend, het vrije spel, sprookjes en tafelspelen, en het maken en uitvoeren van ochtendspelen, kringspelen, liedjes en handgebarenspele. Ook zullen we ons verdiepen in de antroposofische achtergronden die hieraan ten grondslag liggen. Aan het einde van de week ga je naar huis met een goed gevulde rugzak, om vol vertrouwen en enthousiasme dit prachtige onderwijs vorm te geven.

Hanneke van der Velden

Kleuterleidster Vrijeschool Tiliander Tilburg

Kleuters gevorderden

*“Zoals de zon aan de hemel dagelijks het licht naar de aarde zendt,
zo moet mijn ziel zich dagelijks aanzetten tot waarachtig handelen;
opdat ik volledig mens word: lichaam, ziel en geest.*

Voor nu en in de eeuwigheid.”

Rudolf Steiner

In een vrijeschoolkleuterklas begeleiden we jonge kinderen dagelijks in hun ontwikkeling tot wie zij in wezen zijn. We onderzoeken wat de kleuters nodig hebben en sluiten aan bij wat het kind op dat moment meebrengt. Wat brengt het kind vandaag de klas in? Wat hebben wij vanuit ons eigen mens-zijn in te brengen voor een gezonde ontwikkeling van het kind? Hoe zorgen we ervoor dat alle kinderen zich thuis voelen en kind van deze tijd kunnen zijn? Hoe omarmen we verschillen in een inclusieve leeromgeving? Wat vraagt het kind van deze tijd van ons?

Tijdens deze lerarenweek verdiepen we ons in deze vragen binnen de groep Kleuters gevorderden. We werken samen aan verschillende kapstokthema's, waaronder de onderste vier zintuigen, constitutietypen, spelbegeleiding, wilskracht en executieve functies, inclusiviteit en trauma. Daarnaast is er ruimte voor de casuïstiek die jullie als leerkrachten zelf meebrengen, zodat we ook van en met elkaar kunnen leren.

Anne Jetten

*Coach, vrijeschool(kleuter)leerkracht en docent kleuterpedagogiek aan de
Vrijeschool Pabo Leiden*

Klas 1 beginners

'Uit enthousiasme komt een kracht voort, een sterke impuls, die een schoolklas kan stimuleren.'

Rudolf Steiner

“Een kind groeit het best wanneer het mag worden wie het in aanleg al is, gedragen door voorbeeld, vertrouwen en een opvoeding die past bij de tijd waarin het leeft.”

De kinderen zetten straks de stap van de kleuterklas naar de eerste klas. Daar worden zij door jou meegenomen in een nieuwe wereld: een wereld waarin zij zich kunnen verbinden met de les- en ontwikkelingsstof en zich daaraan verder kunnen ontwikkelen.

Wat vraagt een kind van zes of zeven jaar van ons? Wat heeft het nodig? In deze cursus verkennen we inhoudelijk én praktisch het leerplan van klas 1: het leren lezen, schrijven en rekenen, maar ook heemkunde, vormtekenen, schilderen, handwerken en zingen.

Gedurende deze week krijg je als beginnende leerkracht in het vrijeschoolonderwijs, of als leerkracht die voor het eerst klas 1 gaat geven, allerlei ideeën en handvatten om je lessen vorm te geven. Zo kun je met enthousiasme en vertrouwen aan het nieuwe schooljaar beginnen.

Ageeth Vreeman

Onderwijsadviseur bij BVS-schooladvies en oud-vrijeschoolleerkracht

Klas 1 gevorderden

Een vraag aan de kinderen tijdens heemkunde:

'Waarom zijn de wolken loodgrijs?'

Een antwoord:

'Juf, als jij je bord nat maakt, dan wordt het ook donkerder. Als de wolken nat worden, dan worden ze ook donkerder.'

Met verwondering luister ik naar de antwoorden die kinderen op zulke vragen geven. Wat zijn zij wakker en helder in hun waarnemingen, en wat is daarin veel veranderd ten opzichte van vele jaren geleden. Als leerkracht kun je dan eigenlijk maar één ding doen: samen met hen op weg gaan. Voor een eerste klasser is het leren en zich verbinden met de lesstof een nieuwe weg. In dat proces zijn de leervoorwaarden van groot belang, maar ook het leren lezen, schrijven en rekenen, evenals heemkunde, tekenen en schilderen vanuit een opdracht. Daarmee wordt de basis gelegd voor de jaren die volgen. Ook gewoontevorming, een gezond gevoel voor autoriteit en het leren samenleven in de klas horen wezenlijk bij deze leeftijd. In deze week streven we ernaar om via informatie, achtergrond, verdieping, ideeën en materialen een overzicht te geven van wat klas 1 in deze tijd vraagt. Daarbij staat steeds centraal wat het kind van nu van ons nodig heeft. Wat kunnen wij op pedagogisch en kunstzinnig gebied bieden om kinderen verder op weg te helpen?

Gea Weeren

Vrijeschoolleerkracht en schoolpsycholoog

Klas 2 beginners

'Leef eenvoudig, houd niet op met liefde geven, dat is naar het goede streven'

Met een geweldig enthousiasme predikte Francesco zijn eerbied.

Een tweedeklasser is nog met een dunne draad verbonden met de 'paradijselijke onschuld'. Tegelijk ontwikkelt zich een binnenwereld waarin het kind zich steeds meer thuis gaat voelen. In deze fase worden eigenaardigheden duidelijker waarneembaar en worden ook de temperamenten zichtbaar. De fabels en heiligenlegenden geven een antwoord op de zich ontwikkelende karaktereigenschappen. Zo worden bewondering en eerbiedskrachten gewekt en wordt de wil aangesproken. Tijdens deze week gaan we met elkaar in gesprek over de ontwikkelingsfase van de tweedeklasser. Van daaruit werken we aan een overzicht van wat er in de tweede klas, zowel in de periodes als in de vaklessen, aan de orde komt. Inspiratie, informatie, ideeën en vertrouwen: samen bouwen we daaraan, op weg naar een vreugdevol nieuw schooljaar.

*Annemieke Wiedenhof
Leerkracht Basisschool Tiliander, Tilburg*

Klas 2 gevorderden

'Dapperheid, mits vereend met wijsheid, brengt zegen.'

In klas twee betreedt het kind de wereld van de dualiteit. Enerzijds wordt het kind meer 'mens op aarde' in de zin dat hij de paradijselijke wereld van voor de tandenwisseling nu achter zich laat. Het kind verkent de menselijke ondeugden en herkent zichzelf en de ander in de dieren uit de fabels, die daarin met allerlei hebbelijke en vooral ook onhebbelijke eigenschappen smakelijk centraal staan. Anderzijds maakt het kind kennis met het streven naar het goede, zoals vele heiligen hebben voorgeleefd. Een tweedeklasser wil ook zoals Franciscus, Brandaan of Christophorus zijn, op zoek gaan naar het goede en handelen als een goed mens. Deze zielekrachten willen we wekken in klas 2. Wanneer beide uitersten aangesproken worden, kan het kind zich temidden daarvan optimaal ontwikkelen.

In deze cursus zullen we aan de hand van het thema en menskunde onderzoeken hoe we het leerplan voor klas 2 vorm kunnen geven. In de vertelstof, maar ook in de periodes en vaklessen. We onderzoeken waar we de authenticiteit van kinderen ontmoeten en hoe we daar wellicht in deze tijd mee om kunnen gaan. We zullen kunstzinnig aan het werk gaan en bereiden ons in praktische zin zo voor dat met een goed overzicht van het jaar en een veelheid aan praktische ideeën gestart kan worden.

Docent nog niet bekend

The background of the page is a collage of children's drawings. On the left, there's a purple drawing of a face with a smile. In the center, there's a yellow drawing of a face with a wide smile. On the right, there's a yellow drawing of a face with a wide smile. At the bottom, there's a drawing of a person's face with large eyes and a wide smile. The drawings are layered and partially overlapping, creating a colorful and artistic background.

Klas 3 beginners

Ik ben van hier

Over rust, vertrouwen, waarnemen en ruimte laten voor de ander

In klas 3 geven we het kind handvatten om van de wereld om zich heen een thuis te maken.

Klas 3 is een belangrijk jaar in de ontwikkeling van kinderen op hun weg om mens op aarde te worden. In dit jaar bereiden we hen voor op het leven in de wereld om hen heen. Kinderen van deze leeftijd staan op de drempel van een nieuwe fase: ze stappen langzaam uit hun vanzelfsprekende, kinderlijke belevingswereld en ontmoeten de aardse werkelijkheid op een nieuwe manier.

We geven hun handvatten, vaardigheden en kennis om zich veilig en thuis te voelen in de natuur en in hun omgeving. Dat doen we door verhalen te vertellen, te tekenen, te schrijven, te zingen en te boetseren, maar vooral ook door veel te doen en veel naar buiten te gaan. Vandaar dat in dit jaar de ambachten een belangrijke plaats innemen.

In de beginnersgroep staan we kort stil bij de achtergronden, maar zullen we vooral veel praktisch werken. Het doel is dat iedere deelnemer naar huis gaat met een goed gevulde rugzak vol lesideeën om kinderen in deze ontwikkelingsfase op een passende manier te begeleiden.

Harmen de Jong

Leerkracht Vrijeschool Kairos Amsterdam

Klas 3 gevorderden

De derdeklasser staat rond deze leeftijd op de drempel van een belangrijke overgang: die van het negende naar het tiende levensjaar. In deze fase ontstaat een nieuwe stap in het denken, namelijk het meer praktische en bewustere denken. Ook het gevoelsleven laat in deze periode een duidelijke metamorfose zien.

De vertelstof van het Oude Testament, zoals onder meer beschreven in de beeldende taal van Jacob Streit, sluit bijzonder goed aan bij deze ontwikkelingsfase. Tegelijk leeft ook de actuele vraag naar verwante of eigentijdse vertelstof die deze leeftijdsgroep kan aanspreken.

In deze cursus nemen we de gangbare perioden van klas 3 met elkaar door en gaan we daarnaast ook op zoek naar nieuwe vondsten en invalshoeken. Het centrale uitgangspunt en fundament onder dit alles is echter steeds de menskunde.

Het wordt een week vol praktische en inhoudelijke verdieping, uitwisseling en bovenal inspiratie, zodat je met enthousiasme en vertrouwen dit bijzondere jaar tegemoet kunt treden.

Peter Giesen
Docent aan diverse vrijeschoolopleidingen

4 beginners

Ik ben van nu, ik ben van hier

Rond het tiende levensjaar verandert voor de vierdeklasser de verhouding tussen binnenwereld en buitenwereld. Kinderen beginnen op zichzelf te reflecteren: Hoe doe ik dat eigenlijk? Hoe deed jij dat vroeger?

Dat kan verwarring oproepen, maar ook zekerheid geven. Leraren kunnen kinderen helpen een gevoel te ontwikkelen dat zij precies op het juiste moment en op de juiste plek geboren zijn.

In deze cursus inspireren we elkaar bij de voorbereiding van dit schooljaar. We spreken over deze menskundige veranderingen, werken met verschillende werkvormen die ook in de klas toepasbaar zijn, en oefenen en ervaren de kunstzinnige vakken. Deelnemers krijgen input over de inhoud van de lesstof en de vertelstof van klas 4 en bouwen een arsenaal op aan canons, vormtekeningen en stokvechtoefeningen die direct toepasbaar zijn in de eigen klas.

Annechien Wijnbergh

Onderwijsadviseur bij BVS schooladvies, werkzaam in verschillende vrijescholen

Klas 4 gevorderden

Hoe verhouden 'Ik zie rond in de wereld' en 'waarin de mens bezielt de geest een woning geeft' zich tot elkaar voor het kind van deze tijd?

In de Edda gaat de lichtglanzende wereld verloren. Verhalen klinken van helden en goden die strijdend ten onder gaan. Eigen krachten worden gemeten met die van reuzen, dwergen, draken en wolven. Het kind in klas 4 beleeft intense gevoelens en ontmoet een wereld die niet alleen mooi en overzichtelijk is. Juist in deze fase rijst de vraag hoe we het kunstzinnige kijken kunnen behouden, zodat de lesstof werkelijk als ontwikkelingsstof kan werken. Hoe helpen we kinderen zo bij zichzelf te zijn, dat er een gezonde wisselwerking tussen binnen- en buitenwereld ontstaat? Vanuit het waarom krijg je praktische handvatten voor het hoe. We duiken in de vertelstof, integreren muziek en beweging en onderzoeken hoe je kunt werken aan leermotivatie. Je krijgt een helder beeld van wat kinderen in klas 4 leren en hoe je daarin keuzes kunt maken die passen bij jouw school en jouw klas. In deze week raken we de meeste vakgebieden aan en werken we onder andere aan taal, rekenen en een aantal perioden. Ook is er ruimte voor ontwerp en uitwisseling.

Jasper Postema

Directeur Vrijeschool Thula en leerkracht Vrijeschool Kairos

Klas 5 beginners

‘Een elfjarige lijkt op een Griek uit de klassieke oudheid’

Rudolf Steiner

Een vijfdeklasser straalt vaak een zekere harmonie uit, zowel in lichamelijk als in geestelijk opzicht.

Nadat in klas 4 de scheiding tussen ‘ik’ en ‘de wereld’ bij veel kinderen voor onrust zorgde, keert in de loop van klas 5 over het algemeen meer rust en evenwicht terug. Het vermogen om onbevangener en objectiever naar de wereld te kijken, is gegroeid. Het intuïtieve weten begint langzaam plaats te maken voor het zelfstandig denken. De mythologische mens wordt steeds meer aardeburger.

Als rode draad door deze week staan de sociale ontwikkeling, het belang van het verhaal en de vraag hoe we kinderen op een socratische manier in verbinding kunnen brengen met de wereld om hen heen centraal. Wat kan de lesstof van klas 5 bijdragen aan een evenwichtige ontwikkeling? En welke ingrediënten helpen ons om betekenisvolle lessen te ontwerpen? Hoe bereiden we ons, vanuit de achtergronden van verschillende vakken, voor op het lesgeven in een vijfde klas?

Laten we hierover met elkaar van gedachten wisselen, samen aan het werk gaan en elkaar inspireren.

Edith Brink

Instituutsopleider Sol Zeist / Vrijeschool Pabo – Hogeschool Leiden

Klas 5 gevorderden

“Ik ben van hier” – in harmonie verbinden met de wereld

In deze werkgroep staat de vijfde klas centraal als het ‘gouden midden’ van de kindertijd. We verkennen hoe kinderen zich in deze leeftijdsfase op een nieuwe manier verbinden met de wereld en daarin hun eigen plaats beginnen te ervaren.

Vanuit praktijkervaring, leerplan en menskunde onderzoeken we hoe de leerstof – zoals oude culturen, plantkunde en (economische) aardrijkskunde – het innerlijke ontwikkelingsproces van het kind weerspiegelt en ondersteunt. Ook spel, beweging en muziek krijgen daarin een vanzelfsprekende plaats als dragende pedagogische elementen. Deze groep is bedoeld voor meer gevorderde vrijeschoolleerkrachten. De nadruk ligt op verdieping en het verfijnen van het pedagogisch waarnemen en handelen. Uitwisseling en eigen inbreng vormen een wezenlijk onderdeel van het werken in deze groep.

Tim Verdel

Klassenleerkracht 4/5/6, Het Zonnewiel, De Bilt

Klas 6

Rerum cognoscere causas – “De oorzaken der dingen doorzien”

We verdiepen ons in het vrijeschoolonderwijs voor de zesdeklasser in de breedste zin.

Heb je nog nooit lesgegeven aan een zesde klas op de vrijeschool? Ben je op zoek naar hoe je komend jaar jouw klas 6, met onder andere de Romeinenperiode, kunt begeleiden, dan ben je hier op de juiste plek. We verdiepen ons in de verschillende periodes, de aan te bieden leerstof en staan uitgebreid stil bij het beeld van de zesdeklasser.

Daarnaast besteden we aandacht aan het kunstzinnig werken. Hiervoor kun je een passer, geodriehoek en kleurpotloden meenemen. Het is handig om een periodeschrift mee te nemen voor je documentatie.

Zelf meenemen

Passer en geodriehoek

Fenne Comperen Schümers

Docent PO op Rudolf Steiner te Venlo, lid pedagogische sectie, docent aan Atelier voor ouders en opvoeders Limburg

Klas 7

“Op ontdekking in de wereld”

Zevendeklassers staan op de drempel van een nieuwe wereld, die zij met enthousiasme, nieuwsgierigheid en een open vizier tegemoet treden. De basisschool wordt ingeruild voor de middelbare school, die als onontgonnen terrein klaar ligt om verkend te worden.

Op het schoolplein vallen zevendeklassers soms nog op door hun beweeglijkheid en speelsheid, maar onder de oppervlakte maakt de vanzelfsprekende harmonie van de kinderjaren geleidelijk plaats voor twijfel, ontluikend denken en een groeiend zelfbewustzijn. Waarheid en waarachtigheid nemen langzaam de plaats van schoonheid in als leidraad: in de leerstof, in de leraar en in de zevendeklasser zelf.

Fantasieverhalen maken plaats voor verhalen uit de werkelijkheid.

De leraar biedt ruimte voor vragen en voedt de nieuwsgierigheid met levendige beelden en uitdagende opdrachten. Tegelijkertijd is hij of zij een warme, betrouwbare autoriteit, die stevig staat en met humor en menselijkheid nabij is. Wanneer de docent het onderwijs op deze wijze vormgeeft, binnen de veilige setting van de klas, voelen leerlingen zich gezien en kunnen zij zich ontwikkelen.

Deze cursus helpt je om goed voorbereid te zijn op een jaar in klas 7 en is bedoeld voor zowel beginnende als ervaren zevendeklasdocenten. De bijeenkomsten richten zich in de eerste plaats op mentoren van klas 7 en op de inhoud van de periodes in dit leerjaar. Ook andere docenten die lesgeven in klas 7 zijn van harte welkom.

*Thijs Jan van Schie
Bovenbouwleerkracht Rotterdam*

Klas 8

Hart voor klas 8

Leerlingen in klas 8 hebben hun mening vaak al klaar. Van de leraar vragen zij om feiten, helderheid en zaken die houvast geven. Dat biedt vertrouwen in een levensfase die juist ook twijfel en onzekerheid met zich meebrengt. Als leraren mogen wij hun voorbeelden geven, en zelf een voorbeeld zijn in hoe je de wereld tegemoet kunt treden. Zo helpen we hun beoordelingsvermogen steeds meer vaste grond en richting te vinden. Om leerlingen dit te kunnen bieden, is het waardevol om als leerkracht goed voorbereid te zijn en zicht te hebben op wat deze leeftijdsfase vraagt. In deze jaarklas werken we daarom aan een gezond ritme in de periodetijd, met ademruimte voor de leerlingen én voor jou als docent. We gaan vooral praktisch aan de slag, zodat je met stevigheid kunt starten: met veel ideeën en hopelijk ook al met uitgewerkte onderdelen van verschillende periodes in klas 8.

Daarnaast besteden we aandacht aan de leeftijdsfase en ontwikkeling van de leerling, en wisselen we ideeën uit die je helpen om een rijke innerlijke voorraad op te bouwen waaruit je kunt putten wanneer je inspiratie nodig hebt.

Rachel Bergé
klassenleerkracht klas 7 en 8, Stichtse Vrije School

Verdiepingscursus (zie keuzeschema)

'Ik ben van hier en kom vandaar'

Het thema van vorig jaar wordt in deze cursus voortgezet.

Eerbied en enthousiasme worden opnieuw, en op een nieuwe manier, gezien.

'Ik kom van daar' verwijst naar eerbied voor wat geworden is en voor ieder die daaraan heeft meegewerkt.

'Ik ben van hier' wijst op enthousiasme voor de tijd waarin we leven, voor wat kinderen ontwikkelen en voor wat in de toekomst wil worden: de verborgen kiem.

Twee gedachten die ons in het nu brengen, tussen verleden en toekomst.

Twee begrippen ook, die ons voor het raadsel van het kind plaatsen.

Wat wil het verleden van een kind ons zeggen, en wat wil in de toekomst worden?

Als leerkracht weet je dat niet, maar je bent wel voortdurend op zoek naar mogelijkheden om het kind op deze weg te ondersteunen. We voeden op voor wat in de toekomst wil worden. We voeden op voor een toekomst die we als pedagoog niet kennen.

In 1919 gaf Rudolf Steiner lezingen die gebundeld zijn in de, voor leraren zo bekende, Algemene menskunde. Een jaar later heeft hij in de cyclus Menskunde innerlijk vernieuwd deze voordrachten vanuit een ander gezichtspunt verder uitgewerkt.

Menskunde is niet gegeven om recepten of vaste handelingswijzen voor te schrijven, maar om een begrip te ontwikkelen van het menselijk wezen, zodat we als leraren vanuit dat begrip naar antwoorden leren zoeken.

In deze week verdiepen we ons in de tweede voordracht van Algemene menskunde en de tweede voordracht van Menskunde innerlijk vernieuwd.

We maken daarin vier stappen:

- We kijken naar de begrippen denken en willen, plastisch en muzikaal, verleden en toekomst. Hoe verhouden deze zich tot elkaar
- Hoe kunnen we deze begrippen plaatsen in de ontwikkeling van de mens?
- Hoe kunnen we ze in het onderwijs herkennen?
- Welke didactische stappen zijn passend?

Deze groep heeft in de middag twee vaklessen verbonden aan het thema: Euritmie en het maken van een glas in loodontwerp

*Paul van Meurs, adviseur Gestes, en
Tonnie Brounts, euritmiedocent en pedagoog,
Frans Joling*

Klas 1-6

'Een mens kun je alleen begrijpen als je de ontwikkeling als totaliteit beziet'

'Onderweg van klas 1 naar klas 6' Deze inspirerende cursus is met name bedoeld voor vakleerkrachten, schoolleiders, collega's uit het regulier onderwijs, invalleerkrachten, stagiaires en zij instromers. Het wordt een week vol ontdekkingen en kennismakingen, zowel met de lesstof als ook met de ontwikkeling van het lagere schoolkind en ontmoetingen met de vrijeschoolpedagogiek. We maken kennis met de vertelstof, één van de pijlers van het vrijeschoolonderwijs en ervaren, wat ademend en kunstzinnig onderwijs voor kinderen kan betekenen. Daarnaast zullen er ook concrete handvatten gegeven worden, zoals de opbouw van de dag, het weekrooster en het periodeonderwijs. Daarnaast word je uitgenodigd om aan het werk te gaan met de vraag: "Wat maakt een leerkracht tot een goede leerkracht?" Laten we met elkaar een vonk van enthousiasme ontsteken.

Docent nog niet bekend

Hoogbegaafdheid in de vrijeschool

In deze werkgroep gaan we zowel theoretisch als praktisch aan de slag met de vraag hoe we passend, maar ook pakkend onderwijs kunnen bieden aan hoogbegaafde leerlingen.

We verdiepen ons in de achtergronden van hoogbegaafdheid: wat het is, hoe je het kunt signaleren en hoe je tegemoet kunt komen aan de onderwijsbehoeften van deze leerlingen binnen de dagelijkse lespraktijk van de vrijeschool. Handelingsgericht werken vormt daarbij een belangrijk uitgangspunt.

Naast het theoretische kader en het gesprek met elkaar is er veel aandacht voor de praktische invulling, met voorbeeldlessen, opdrachten en concrete werkvormen waar je hopelijk direct inspiratie uit kunt putten. Zo onderzoeken we samen wat passend is binnen jouw klas en jouw school.

Deze werkgroep is bedoeld voor (vak)leerkrachten en intern begeleiders die zich verder willen verdiepen in het begeleiden van hoogbegaafde leerlingen. Voor reeds gespecialiseerde HB-professionals is deze werkgroep waarschijnlijk minder passend.

Om mee te nemen naar de cursus

Het is fijn als je het HB-beleid of de HB-visie van je school meeneemt. Ook kan het behulpzaam zijn om het Basisboek (Hoog)begaafdheid voor po en vo bij de hand te hebben. Wie zich vooraf alvast wil inlezen, kan ook terecht bij Als denken voor vertrouwen komt van Sam Tomlow.

Eugenie van Dijck

Schoolpsycholoog en leerkracht bij een samenwerkingsverband in het Gooi en de Vrije School Michael in Bussum

Kunstvakken

Deelnemers kiezen voor een kunstvak in de middag

De vaklessen worden gegeven door:

• Spel en beweging	Berpke van Oers en Jasper Postema
• Ambachten in de kleuterklas	Hanneke v.d. Velden
• Vertellen	Annechien Wijnbergh
• Atelier voor kleuterleid(st)ers	Anne Jetten
• Handarbeid, hout bewerken	Fenne Comperen Schümers
• Muziek	Matthijs Overmars
• Liedbegeleiding op gitaar	Harmen de Jong
• Tekenen	Paul van Meurs
• Schilderen beginners	Edith Brink
• Schilderen gevorderden	Saar Talsma
• Vormtekenen beginners	Ageeth Vreeman
• Vormtekenen gevorderden	Annemiek Wiedenhof
• Boetseren	Rolf Zeldenthuis
• Handwerken	Babs van der Schoot
• Bordtekenen	Geertje Kapteijns
• Pedagogische oefeningen	Gea Weeren en Sanne Riemers
• Boekbinden	Peter Giesen
• Euritmie	Tonnie Brounts

Voor alle groepen:

• Koorzang	Matthijs Overmars
• Euritmie in de jaarklassen	Tonnie Brounts, Berpke van Oers
• Euritmie verdiepingscursus	Tonnie Brounts

* Houd de website vrijeschoollerarenweek.nl in de gaten voor updates.

Spel en beweging

“Play is where children learn that they are in control of their life.”

Peter Gray

Wanneer je speelt, ben je helemaal in het hier en nu. Open voor wat wil ontstaan, aanwezig in het contact met de ander en met wat zich in het moment aandient.

Spel stimuleert de fantasie, het zoeken naar oplossingen en het vermogen om mee te bewegen met wat zich voordoet. Het vergroot de veerkracht en biedt ademruimte waar die nodig is.

Soms ontstaat spel spontaan in de klas, soms krijgt het bewust een plek in het rooster. Het ene spel bereid je voor, het andere dient zich ter plekke aan. Voor spel is vaak weinig nodig, behalve jezelf, de ander en de bereidheid om mee te doen. Zo kunnen er sociale oefensituaties ontstaan waarin een klas kan groeien. En natuurlijk is er ook spel dat er eenvoudigweg mag zijn om het plezier zelf.

Tijdens deze cursus verkennen we een rijk landschap aan spel- en bewegingsvormen waarmee je als leerkracht kinderen kunt begeleiden in het ontdekken en eigen maken van nieuwe, soms spannende gebieden. Er is ook ruimte voor kleinere, korte spelen die direct toepasbaar zijn in de klas. De cursus is geschikt voor leerkrachten van alle klassen. Iedereen kan deelnemen, ongeacht fysieke mogelijkheden. Juist als uitademing na een intensieve ochtend kan deze cursus iets gezondmakends en verfrissends brengen.

Jasper Postema

Directeur Vrijeschool Thula en leerkracht Vrijeschool Kairos

Berpke van Oers

Euritmiedocent in PO en HBO, werkzaam door heel Nederland

Euritmie

De euritmielessen in de middag zijn met pianomuziek. Ze zijn in eerste instantie bedoeld voor de deelnemers aan de verdiepingscursus. De wijze waarop we er aan werken zal dan ook aansluiten bij de inhoud van de ochtend.

Deze lessen kunnen echter ook gevolgd worden door mensen die niet aan de verdiepingscursus meedoen. Voor mensen die helemaal niet bekend zijn met de euritmie is deze groep minder geschikt.

De lessen zullen alleen in het eerste middagblok gegeven worden.

*Tonnie Brounts
Euritmiedocent en pedagoog,*

Vertellen

'Door de ogen van de leerkracht ziet het kind de wereld'

Als verteller neem je de kinderen mee in wat jij ziet, voelt en denkt. Het verhaal is het middel waarmee een levende dialoog ontstaat tussen spreker en luisteraars. Ieder mens is in wezen een verteller, al kent nog niet iedereen zichzelf zo: balancerend tussen fantasierijke associaties en de beelden en feiten die in het geheugen opgeslagen liggen.

In deze cursus oefenen we met associëren en verkennen we manieren om een verhaal gemakkelijker te onthouden en levendig over te brengen. Iedereen komt dagelijks aan de beurt, zodat er volop ruimte is om te oefenen, te ervaren en van elkaar te leren.

In het tweede deel van de cursus verdiepen we het vertellen met kunstzinnig beeldend werk. Denk aan het bewerken van speksteen, het beschilderen van vertelstenen en het verbeelden van een verhaal in een getekend storyboard. Er is allerlei materiaal aanwezig.

Voor deze cursus kan het handig zijn om vooraf al een verhaal uit te kiezen.

*Annechien Wijnbergh
Onderwijsadviseur bij BVS-schooladvies*

(Kleuter) atelier

*'Het schone bewonderen, het ware behoeden,
het edele vereren, het goede besluiten,
kan leiden de mens in zijn leven tot doelen, i
n zijn handelen tot 't juiste, in zijn voelen tot vrede,
in zijn denken tot licht; en leert hem vertrouwen
op goddelijke leiding in alles wat is:
in 't wijd heelal, in de eigen ziel.'*

Rudolf Steiner

In het open atelier kun je kiezen uit verschillende werkvormen om zelf kunstzinnig aan het werk te gaan én tegelijkertijd iets te maken voor je klas. Door kunstzinnig bezig te zijn, voed je ook de verbinding met de kinderen vanuit aandacht, vreugde en hartekracht.

Je kunt kiezen uit onder andere: transparanten maken, een wolschilderij prikvilten of natvilten, kabouters van hout maken, tafelspeelfiguren naaien en speksteen bewerken. Het is mogelijk om in één week meerdere technieken uit te proberen.

Meenemen:

- theedoek (voor speksteen)
- zaag (voor kabouters)
- naaispullen (voor wolschilderij en tafelspeelfiguren)
- optioneel: eigen snijmesje en snijmat (voor transparanten)

Anne Jetten

Coach, vrijeschool(kleuter)leerkracht en docent kleuterpedagogiek aan de Vrijeschool Pabo Leiden

Ambachten in de (kleuter)klas

‘Verbinden met de wereld door doen en beleven’

Het verzorgen van de levensprocessen raakt in onze huidige, haastige en technisch gedreven tijd steeds meer aan het zicht onttrokken, terwijl juist daarin iets wezenlijks leeft voor het opgroeiende kind.

Door ambachtelijk werk in de klas te doen en te beleven, kunnen kinderen zich verbinden met hun oorsprong en met de aarde. Het brengt ritme en ordening in de week en in het jaar en versterkt op die manier de levenskrachten.

Naast een beknopte theoretische verdieping gaan we vooral praktisch aan het werk met onder meer graan en wol, en onderzoeken we wat dit werk ons zelf kan brengen. Ook krijg je handvatten om deze activiteiten op een levende en haalbare manier in de klas vorm te geven.

Bijna als vanzelf kan daarbij eerbied ontstaan voor de natuur, voor het materiaal en voor de arbeid die aan alles voorafgaat.

Deze cursus is geschikt voor kleuterleerkrachten, maar ook voor leerkrachten van klas 1 t/m 3.

Meenemen: schort

Hanneke van der Velden
Kleuterleidster Vrijeschool Tiliander, Tilburg

Handarbeid, houtbewerking

Je weg naar het 'hier' door het bewerken van hout

We verdiepen ons in houtbewerking binnen het vrijeschoolonderwijs voor klas 3 t/m 6.

Wil je graag houtbewerking geven aan je klas en samen met je leerlingen de bijzondere werking van hout op de mens ervaren? Ben je op zoek naar pedagogische, didactische en praktische handvatten, dan ben je hier op de juiste plek.

We verdiepen ons in verschillende houtsoorten en gereedschappen, de aan te bieden leerstof en het maken van een eigen werkstuk. Daarnaast besteden we aandacht aan een veilige manier van houtsnijden en gutsen, evenals aan hout kloven en zagen. Heb je eigen messen of gutsen, dan kun je die meenemen.

Het is handig om een schrift mee te nemen voor aantekeningen.

Fenne Comperen Schümers

Docent primair onderwijs aan Rudolf Steiner te Venlo, lid van de pedagogische sectie en docent aan het Atelier voor ouders en opvoeders Limburg.

Pedagogische oefeningen

*“Waar ontmoet je elkaar en jezelf het meest?
Tijdens het samen werken, oefenen en spelen.”*

Pedagogische oefeningen bieden mogelijkheden om kinderen te ondersteunen in vaardigheden die nog in ontwikkeling zijn of extra aandacht vragen.

Daarbij kun je denken aan het verder ontwikkelen van de motoriek, het verzorgen van de zintuigen, met name de onderste vier, het versterken van concentratie en taakgerichtheid, het oefenen van executieve functies en het gezond aanspreken van de drie zielenkwaliteiten: denken, voelen en willen.

Tijdens deze cursus onderzoeken we samen welke oefeningen helpend kunnen zijn bij specifieke ontwikkelingsvragen. We kijken niet alleen naar wat een oefening ondersteunt, maar ook naar hoe je ermee kunt werken op een manier die vreugde, betrokkenheid en vertrouwen wekt.

Want juist in het oefenen zelf kan iets wezenlijks ontstaan: enthousiasme, ontmoeting en het moment waarop een kind ervaart dat iets wat eerst nog niet lukte, langzaam binnen bereik komt.

Gea Weeren

Vrijeschoolleerkracht en schoolpsycholoog

Sanne Riemers

Vrijeschoolleerkracht en docent muziek

Muziek

'In klank ervaart de mens zijn plaats tussen aarde en kosmos'

Muziek laat ervaren dat je deel bent van zowel de aardse als de kosmische wereld. In het gezamenlijke musiceren ontstaat een synergie die vreugde en verbondenheid brengt, en die raakt aan een diepere laag van het bestaan.

In de klas is de leerkracht de inspirerende leider die deze vitaliserende kracht weet te wekken en te stroomlijnen. Deze middaggroep is bedoeld voor leerkrachten die deze inspiratie zelf willen beleven en hun muzikale vaardigheden in de klas willen verdiepen.

De lessen bieden een rijk aanbod aan nieuw repertoire, muzikale oefeningen en spelvormen, en improvisaties rond ritme (met ritmestokjes), stemvorming en luisteren. De opzet is nadrukkelijk praktisch: zingen, (blok)fluit spelen, oefenen, ervaren en uitwisselen.

Zo ontstaat een levendige werkruimte waarin het samen muziek maken centraal staat, en waarin deelnemers naar huis gaan met een rugzak vol inspiratie, lesmateriaal en hernieuwd zelfvertrouwen.

Tijdens de cursus bouwen de deelnemers bovendien hun eigen tenorbamboefluit.

Koorzang

Tijdens de dagelijkse koorzang wordt de kracht van het samen zingen in haar meest volle vorm beleefd: in de energie die vrijkomt, het gedeelde plezier en de rijke klank van een groot koor.

Het individuele niveau is daarbij van ondergeschikt belang. De liederen worden zo gekozen dat iedereen voluit kan deelnemen, terwijl er tegelijkertijd voldoende uitdaging en verrassing blijft voor iedere stem.

Matthijs Overmars

Muziekdocent op diverse vrijescholen en initiatiefnemer van Vrijeschoolliederden.

Gitaarbegeleiding

‘Muziek verbindt en geeft ruimte’

Samen zingen in de klas scheidt verbondenheid, plezier en draagkracht. Wanneer het zingen begeleid wordt met gitaar, ontstaat er een muzikale bedding waarin kinderen zich vrijer en zekerder kunnen uiten.

Deze cursus is bedoeld voor absolute beginners. We beginnen met het leren van een aantal basisakkoorden en bouwen in de loop van de week stap voor stap verder aan de vaardigheid om liederen uit verschillende klassen te begeleiden.

Het gitaarspelen wordt afgewisseld met een kleine hoeveelheid theorie, zodat je niet alleen oefent, maar ook begrijpt wat je doet. Zo werk je in deze week toe naar een praktische basis waarmee je in het nieuwe schooljaar een breed repertoire aan kinderliedjes in de klas kunt begeleiden.

Voor deze cursus zijn een gitaar en een capo nodig.

Harmen de Jong

Leerkracht aan Vrijeschool Kairos Amsterdam

Tekenen

'Tussen Kleur, vorm en lijn'

In de onderbouw van de vrijeschool nemen de beeldende vakken een belangrijke plaats in. Schilderen en vormtekenen hebben daarin van oudsher een vaste plek gekregen. Ook het tekenonderwijs vraagt om zo'n bewuste plaats in het leerplan.

In deze middaggroep verkennen we drie bewegingen van waaruit het tekenonderwijs vorm kan krijgen:

- via kleur tot stemming en beleving komen,
- vanuit beweging tekenen naar lijn en gebaar,
- tekenen van vlakken, vormen en voorstellingen.

Deze drie invalshoeken bieden de leerkracht een oefenweg om de wereld in beeld, beweging en stemming tot leven te brengen. Al doende ontstaat een beeld van de weg die kinderen kan helpen om stap voor stap te komen tot een basaal en levend afbeelden van de wereld.

Deze middaggroep wil een aanzet zijn tot die oefenweg.

Graag meenemen: kleurpotloden, Stockmar-blokjes en -staafjes, en Filiakrijt.

Paul van Meurs
Adviseur bij Gestes

Schilderen bij kleuters en klas 1, 2 en 3

Op reis in kleurenland – van kleurstemming naar zielestemming

Het kunstzinnig werken in de school kan glans geven aan de ziel van het kind en zo een brug slaan tussen binnen- en buitenwereld.

Hoe geef je met het vak schilderen vorm aan deze glans bij kleuters en jonge kinderen? Hoe verbind je de schilderlessen ritmisch en inhoudelijk met de vertelstof en het dag-, week- en jaarritme van de klas? En hoe kun je daarin waarnemen, evalueren en verder verdiepen?

In deze cursus verdiepen we ons gedurende vier middagen in het werken met kleur, met name in de nat-in-nattechniek. Kleuren spreken direct tot het gevoel en zijn voortdurend in beweging: ze vloeien, ontmoeten elkaar en veranderen van karakter.

De opdrachten bieden inspiratie voor het komende schooljaar en dragen tegelijk bij aan de eigen kunstzinnige ontwikkeling van de leerkracht. De cursus is geschikt voor zowel beginners als gevorderden.

Edith Brink

Instituutsopleider Sol Zeist, Vrijeschool Pabo – Hogeschool Leiden

Schilderen in klas 4, 5 en 6

Op reis door de natuurrijken – van zielestemming naar natuurstemming

Na het werken met de primaire en secundaire kleuren in klas 1, 2 en 3, duiken we vanaf klas 4 in de wereld van de tertiaire kleuren. Het verdiepen van de heldere regenboogkleuren en het ontdekken van de rijkdom van aardetinten, plantengroen en indigoblauw vormt een prachtig pedagogisch antwoord op de ontwikkelingsfasen van de vierde-, vijfde- en zesdeklasser. In klas 4 verkennen we de warmte en nuance van aardekleuren en bruintinten, in klas 5 het levende plantengroen en in klas 6 het verstilde en diepere indigoblauw. Zo bewegen we ons al schilderend van binnen naar buiten, van zielestemming naar natuurstemming.

Naast kleuroefeningen schilderen we ook dieren, planten, bomen en landschappen die direct bruikbaar zijn in de klas. Daarbij is er niet alleen aandacht voor de pedagogische betekenis van het nat-in-natschilderen, maar ook voor didactiek en klassenmanagement.

Deze cursus is geschikt voor zowel beginners als gevorderden.

Saar Talsma

Docent beeldend aan de Vrijeschool Pabo, Hogeschool Leiden

Boekbinden

In deze middaggroep maken we kennis met vier verschillende manieren van boekbinden:

- een ingenaaid boek met katernen en harde kaft
- losbladig binden met vlastouw en harde kaft
- een leporello met rechte bladzijden
- een leporello met ruitbladzijden

Daarnaast verkennen we diverse marmertechnieken.

We werken steeds op een toegankelijke, praktische manier, met materialen die eenvoudig verkrijgbaar zijn. Zo is alles wat in de cursus aan bod komt ook thuis of op school goed uitvoerbaar, zonder dat daar kostbare of specialistische materialen voor nodig zijn.

Boekbinden biedt bovendien een inspirerend alternatief voor het werken met periodeschriften, met alle beperkingen die daarbij soms ervaren worden. Door losbladig te werken en samen met kinderen in te binden, ontstaat meer vrijheid in formaat, opbouw en correctie. Ook bladzijden die niet gelukt zijn, hoeven dan geen belemmering meer te vormen. Daarmee kan deze werkwijze zowel pedagogisch als didactisch verrijkend zijn.

Zelf meenemen:

- 2 à 3 pirstiften
- liniaal
- stanleymes
- potlood
- schaar
- een gewicht of een A4-plantenpers (te gebruiken als boekbinderspers)

Peter Giesen

30 jaar klassenleraar geweest en verbonden aan diverse opleidingen

Vormtekenen beginners

“In een doolhof verlies je je weg, in een labyrint vind je je weg.”

In deze cursus, bedoeld voor leerkrachten die nog niet of nog maar weinig vormtekenen hebben gegeven, ontdekken we al tekenend en bewegend het leerplan van klas 1 t/m 6.

Vanuit de oervormen werken we toe naar meer complexe vormen, zoals spiegelvormen, vlechtvormen en labyrinten. Ook maken we de weg naar het geometrisch vormtekenen en de meetkunde zichtbaar.

We onderzoeken verschillende werkwijzen en materialen en kijken hoe vormtekenen verbonden kan worden met andere vakgebieden, zoals schrijf- en taalonderwijs, rekenen, jaarfeesten en perioden als heemkunde, geschiedenis, aardrijkskunde en plantkunde.

In deze week werken we ook aan vertrouwen in de eigen vaardigheid, zodat je vanuit die basis met plezier en stevigheid met de kinderen aan de slag kunt in de klas.

Ageeth Vreeman

Onderwijsadviseur bij BVS-schooladvies en oud-vrijeschoolleerkracht

Vormtekenen gevorderden

‘Het ontwikkelen van een gevoel voor harmonie en evenwicht – het werkelijk leren begrijpen van de wereld om zich heen en de vormen die daarin te vinden zijn – dat is wat het vormtekenen de kinderen kan brengen.’

Vanuit verschillende invalshoeken zullen we tijdens deze cursus het vormtekenen benaderen.

Van daaruit gaan we aan het werk: veel praktisch oefenen en zo een grote rijkdom aan vormen verkennen, uitwerken en verzamelen in een mooi schrift.

Zo kan iedereen naar huis gaan met een schat aan ideeën, maar belangrijker nog: geïnspireerd om het vormtekenen ook in de klas op verschillende manieren in te zetten en het samen met de kinderen tot een waar feest te maken.

*Annemieke Wiedenhof
Leerkracht Basisschool Tiliander, Tilburg*

Boetseren

'Met mijn handelen geef ik vorm aan de wereld'

Kinderen groeien op in een wereld van ruimtelijke, driedimensionale vormen. Om deze wereld werkelijk eigen te maken, zijn vooral de handen nodig: handen die vormen kunnen aftasten en laten ontstaan. In de aanraking ervaart de mens zijn aanwezigheid hier op aarde.

Vanuit de beweging van de handen verkennen we op kunstzinnige wijze de wereld van de vorm met klei en verruimen we onze eigen vaardigheden. Deze cursus is geschikt voor zowel beginners als gevorderden. In het eigen kunstzinnige werk volgen we een opbouw die parallel loopt aan het leerplan boetseren van klas 1 tot en met klas 6.

Het doel is handvatten te ontwikkelen om boetseren bewust in te zetten in de ontwikkelingsweg van zowel het kind als de leerkracht. De vragen en inbreng van de deelnemers zijn daarbij medebepalend voor wat er in de cursus aan bod komt en verder wordt onderzocht.

Het is handig een schort of oude kleding mee te nemen, zodat de kleren vrij van klei blijven.

Rolf Zeldenthuis

Beeldend kunstenaar en vrijeschoolleerkracht in Zutphen van 1985 tot 2015.

Handwerken

'Bezig zijn in het hier en nu'

Dit blok is bedoeld voor iedereen die enthousiast is voor handwerken, of dat juist wil worden. Het maakt niet uit of je weinig ervaring hebt of al veel kunt. Je kunt één of meerdere werkstukken maken: eigentijds en kunstzinnig, voor jezelf of om later te gebruiken in de handwerklessen op school.

We bespreken het leerplan: wat, waarom en hoe, maar dit is nadrukkelijk geen verdiepingscursus met uitgebreide theoretische achtergronden. We gaan vooral praktisch aan de slag. Je kunt werken aan vaardigheden als breien, haken, borduren en vilten. Ook is er ruimte om te leren hoe je technische fouten herstelt, goede materialen kiest, een ademende les opbouwt en leerlingen kunt stimuleren in hun eigen werk.

Er is volop gelegenheid voor eigen vragen en voor het uitwisselen van ervaringen, ideeën en voorbeelden. Materialen en inspiratie zijn ruimschoots aanwezig.

Babs van der Schoot

Voormalig leerkracht handwerken (klas 1 t/m 6) en textiel (klas 7 en 8)

Bordtekenen

'Vanuit oefening en vaardigheid naar een eigen beeld'

Binnen het vrijeschoolonderwijs is bordtekenen meer dan een visueel hulpmiddel. Het brengt sfeer in de les en nodigt leerlingen uit om zich beeldend te verbinden met de leerstof en met de wereld om hen heen. In deze vakles oefenen we verschillende vaardigheden: het hanteren van bordkrijt, het stap voor stap opbouwen van een bordtekening, het werken met vorm en textuur en het gebruiken van referentiemateriaal als uitgangspunt voor een eigen beeld.

Door dagelijkse oefening, herhaling en aandacht kunnen deze vaardigheden zich geleidelijk verdiepen en uitgroeien tot een eigen beeldtaal. We werken met uiteenlopende thema's, zoals planten en bomen, dier- en mensfiguren, gebouwen en landschappen.

De vakles is geschikt voor beginners, maar ook gevorderden kunnen op eigen niveau oefenen, verdiepen en zich verder ontwikkelen.

We werken op zwart papier met bordkrijt.

Geertje Kapteijns

Beeldend kunstenaar & bordtekenaar, Dordrecht

Praktische informatie

Locatie: Marecollege, Sumatrastraat 120, 2315 BD Leiden
(alleen tijdens de cursusweek).

Wij zijn te gast op deze school tijdens de vrijeschool lerarenweek, dus buiten deze week is er niemand van ons aanwezig en zijn we alleen via het mailadres bereikbaar.

Aanmelding

U kunt zich voor de cursus aanmelden via onze website
www.vrijeschoollerarenweek.nl

Mocht u hierover vragen hebben, kunt u zich richten tot de administratie van de vrijeschoollerarenweek.

Aanmelden kan vanaf 1 mei 2026

Als u zich wilt aanmelden na 1 juli, kunt u dit in overleg met de administratie doen. Het bestellen van maaltijden is dan alleen nog maar mogelijk in overleg.

Informatie en administratie vrijeschool lerarenweek:

Sandra Verelst

info@vrijeschoollerarenweek.nl

Cursusprijs:

De cursusprijs (zondagmiddag t/m vrijdagmiddag) is vastgesteld op € 585 per cursist (inclusief diner op zondagavond en lunch, koffie, thee en sap).

Maaltijden (diner):

De kosten van de warme maaltijden zijn € 95 per cursist.

Cursisten met een dieet (lactosevrij, glutenvrij) kunnen dit bij inschrijving op de website aangeven.

Inschrijving

LET OP: Om in te kunnen schrijven dient u het cursusgeld direct via de website te voldoen.

Rekeningnummer: NL77INGB0006441471

t.n.v. Stichting nascholing vrijeschoolpedagogie

Belangrijk voor alle administraties van scholen:

Vermeld duidelijk de achternaam van de cursist, evenals de naam van de school! Na aanmelding ontvangt u direct een bevestiging en vervolgens een factuur, als uw betaling is ontvangen.

Heeft u de bezetting 1 mei nog niet rond, maar wilt u wél leerkrachten de mogelijkheid geven om deel te nemen, dan kunt u ook plekken reserveren zodat u zeker bent van een plek.

Maximum aantal deelnemers:

Wij hanteren een maximum aantal cursisten per groep. Als u op de wachtlijst wordt geplaatst, krijgt u via de mail van ons bericht.

Afmelding:

Eventuele afmelding met volledige restitutie van het cursusgeld kan tot uiterlijk 1 juli 2026, en wel schriftelijk via info@vrijeschoollerarenweek.nl Bij afmeldingen na 1 juli is terugbetaling niet meer mogelijk. U dient zich in ieder geval wel af te melden, zodat mensen die op de wachtlijst geplaatst zijn mogelijk nog kunnen deelnemen.

Bewijs van deelname:

Elke deelnemer, die aan de gehele cursus heeft deelgenomen (minimale aanwezigheid van 80%) en de cursusprijs heeft betaald, krijgt aan het einde van de cursusweek een certificaat van deelname.

Inschrijven op zondag 2 augustus:

U bent welkom vanaf 16.00 uur. Voor de deelnemers die zich hebben aangemeld, liggen het rooster, de eventuele etensbonnen en de lezingenkaart klaar op de daarvoor bestemde tafels in de hal.

Voor vragen kunt u zich wenden tot de gastvrouw, Sandra Verelst

Opening op zondag 2 augustus 2026:

18.00 uur: Eenvoudige warme maaltijd.

19.00 uur: Welkom en koor

19.30 uur: Eerste avondvoordracht.

Afsluiting op vrijdag 8 augustus 2025:

Om ± 13.00 uur: afsluiting in de zaal. Daarna kunt u nog de lunch gebruiken.

Inleiding voor beginnende leerkrachten

Voor deelnemers die geheel nieuw in de vrijeschool instappen, verzorgen de leden van de kerngroep een inleiding in de meest gangbare begrippen, die wellicht tijdens de cursus voorbijkomen.

Voor degenen die dit willen volgen is de inschrijfbalie open vanaf 15.30.

Deze inleiding vindt plaats van 16.00 uur tot 17.00 uur.

Het lokaal wordt tijdens de inschrijving bekend gemaakt.

U kunt zich inschrijven op de website.

Avondlezing

Elke avond wordt er een lezing verzorgd die het jaarthema vanuit verschillende kanten belicht. Bij inschrijving ontvang je een deelnemerskaart met daarop de titels van de verschillende voordrachten en de namen van de sprekers.

Rooster

08.30 – 09.00	Gezamenlijke dagopening met euritmie en opmaat
09:00 – 10.30	Periodeblok 1
10:30 – 11:00	Pauze
11:00 – 11:30	Koorzang
11:30 – 13:00	Periodeblok 2
13:00 – 14.30	Lunch
14.30 – 17.30	Blok 3 en 4 'kunst naar keuze' Kunstgroep naar keuze van maandag t/m donderdag
15:45 – 16.00	Theepauze
17:30	Avondeten op inschrijving
18.30	Avondlezing (op zondag 19.30)

Het kunstvak in de middag is een vak naar keuze.

Alle deelnemers kiezen dus een kunstvak.

Dit geldt niet voor deelnemers aan de verdiepingscursus. Zij krijgen in de middag twee aan de ochtend verbonden kunstvakken. Te weten: Euritmie en Glas in lood.

Gezellige avond

Woensdag 5 augustus om 19:00

De invulling van de avond wordt bekendgemaakt bij de start van de week .

Totaal SBU 35 uur

Voor algemene voorwaarden en informatie omtrent de cursus verwijzen wij u verder naar www.vrijeschoollerarenweek.nl

Locatie tijdens de cursus 2026:

Marecollege, Sumatrastraat 120, 2315 BD Leiden

Ook aanwezig:

Mercurius

Mercurius B.V., de schoolleverancier voor vrijescholen en kleuterklassen, is ook dit jaar weer present. Al bijna 40 jaar leveren wij een unieke selectie aan kwaliteitsproducten afgestemd op de behoeften van vrijescholen wereldwijd. Wij leveren zo duurzaam mogelijk geproduceerde producten voor alle kunst- en creatieve vakken. Ook diverse schoolborden zijn bij ons nog steeds verkrijgbaar. Sociale inclusie is een belangrijk uitgangspunt voor Mercurius en daarom streven wij ernaar om producten en diensten in te kopen bij organisaties waar mensen met een beperking werken. Wij werken ook nauw samen met ons zusterbedrijf STOCKMAR en dit doen wij vanuit de filosofie van de stichting Neuguss (www.neuguss.com), waar wij onderdeel van uitmaken. Loop even bij ons binnen, wij zijn er tussen 9.00-15.00 uur.

mercurius
art makes sense®

Uitleen schilderijen Leo Klein :

Oud Vrijesschoolleeraar Leo Klein maakt al jaren, met veel passie, schilderijen voor in de klas. Hij schildert vele thema's waaronder uit de vertelstof. Leo Klein wil elke klas een schilderij voor een jaar door middel van het uitleen, schenken omdat hij het belangrijk vindt dat er echte kunst in de klas hangt. Het formaat van de schilderijen is 70 x 100 cm, zowel staand als liggend.

Het zeehaasje

Het Zeehaasje verkoopt o.a. zelfmaakkpakketjes en patronen van Marjanne Zuidema uit Zutphen. Daarnaast hebben wij ook materialen hiervoor, kant-en-klare seizoenpoppetjes, kaarten en andere artikelen die je voor je (antroposofische) seizoenstafel kunt gebruiken.

Het Zeehaasje

info@hetzeehaasje.nl
www.hetzeehaasje.nl

Aanmelding en financiën

Administratie vrijeschool lerarenweek
Sandra Verelst

info@vrijeschoollerarenweek.nl
www.vrijeschoollerarenweek.nl

Rek. No: NL77INGB0006441471

t.n.v. Stichting nascholing vrijeschoolpedagogie

Zelf meenemen
Kleurpotloden en krijt
Euritmieschoenen

 vrijeschool lerarenweek